

Анастасія Локатир,
*студентка III курсу
теоретичного відділення
Рівненського музичного фахового коледжу
Рівненського державного гуманітарного
університету,
(науковий керівник – Віра Рибак,
викладачка-методистка)*

МИСТЕЦЬКІ ЗДОБУТКИ РІВНЕНЬСЬКОГО ЕТНОГУРТУ «СІЛЬСЬКА МУЗИКА»

Місто Рівне славиться як один із найбільш дієвих в Україні осередків розвитку фольклористики та етнографічного фольклоризму. Тут сформувалося коло фахівців – теоретиків і практиків, які вміло користаються з багатств одного з найцікавіших етнічних регіонів нашої країни – Рівненського Полісся, а також активно досліджують і популяризують цей фольклорний матеріал на різних рівнях. Науковими студіями займаються в основному викладачі кафедри музичного фольклору РДГУ та Рівненського обласного краєзнавчого музею. Виконавську діяльність проводять численні фольклорні гурти, що діють на базі навчальних установ та позашкільних освітніх закладів: «Горина», «Джерело», «Волиняни», «Ранкова роса», «Уляночка» та ін. [1]. У нашому місті регулярно відбуваються різноманітні фольклорні фестивалі та огляди, за організації Рівненського обласного центру народної творчості проходять численні мистецькі заходи і події міського та загальнодержавного рівня.

У галузі вторинного фольклорного виконавства Рівненщини ось уже 20 років особливу роль виконує гурт «Сільська музика». Цей колектив функціонує на базі етнокультурного центру «Веснянка» (далі ЕКЦ) міського Палацу дітей та молоді і діє з 2003 року, а його незмінним організатором і керівником є знаний у нас на Рівненщині музикант і фольклорист Віктор Павлович Ковальчук. Гурт «Сільська музика» об'єднує палких прихильників відродження та популяризації традиційної культури краю, адже його учасниками є керівники гуртків,

педагоги та концертмейстери ЕКЦ, керівники провідних освітянських фольклорних гуртів, працівники дошкільних, позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів міста Рівного, фольклористи та випускники ЕКЦ [5].

Спочатку може видатися дивним те, що «дорослий» колектив функціонує в структурі закладу, головним завданням якого є організація вільного часу та розваг для дітей та молоді. Проте, при детальнішому ознайомленні із концепцією діяльності гурту стає зрозумілим, що його роль є не лише важливою, але й необхідною для повноцінної роботи ЕКЦ.

Отже, «Сільська музика» – це один із трьох фольклорних колективів, що функціонують в межах ЕКЦ. Інші два – це молодіжний народний фольклорний гурт «Веснянка», утворений у 1983 році, де співають школярі середнього та молодшого віку, та «Весняночка», що з'явилася у 1987 році і є підготовчим гуртом, де співають зовсім маленькі діти, дошкільнята і учні початкової школи. Як бачимо, створення дорослого ансамблю відбулося на двадцять років пізніше, ніж формування дитячого гурту «Веснянка», який, за словами В. Ковальчука, виступав у ролі своєрідного «матричного» колективу [2].

Протягом двадцяти років існування «Сільської музики» відбулося багато подій, що знаменували розвиток колективу та стали результатом різного роду творчих здобутків. З невеликого дитячого фольклорного гурту «Веснянка», що представляв регіональну традицію Рівненського Полісся, виросла велика творча лабораторія, що займається експедиційно-пошуковою, дослідницькою, видавничою, виконавською діяльністю та реконструкцією поліського автентичного співу, побутового танцю, обрядодійств і гри на традиційних музичних інструментах. Отже, створення «дорослого» колективу на основі ЕКЦ, за словами Віктора Ковальчука, було необхідним з декількох причин. По-перше, це давало можливість викладачам та талановитим випускникам ЕКЦ реалізувати свій творчий потенціал на сцені, особливо тим, хто вже «виріс» із дитячих колективів. По-друге, «дорослий» колектив служив прикладом, своєрідним еталоном для молоді. І по-третє, в архіві ЕКЦ було нагромаджено численні фольклорні твори, що не могли бути виконані дитячими колективами через різні причини, такі як складність, тембр, зміст і т.д.

Зараз колектив «Сільська музика» налічує 14 учасників, серед яких: Вікторія Воронцова, Людмила Гапон, Сергій Гапон, Юрій Ковальчук, Олена Кушнірук, Андрій Ляшук, Ріта Макарук, Лілія Молодцова, Ірина Сливчук, Ірина Томчук, Світлана Юзюк; інструменталісти – Анатолій Сайчишин (скрипка), Олег Сливчук (бубон), Вікторія Ярмола (скрипка). Керівник співочого гурту – Ірина Сливчук, керівник інструментальної групи – Анатолій Сайчишин. Слід зазначити, що інструментальна група «Сільської музики» – єдина на рівненських теренах. Її учасники на основі згромаджених в ЕКЦ експедиційно-польових записів займаються виконавською реконструкцією поліської інструментальної музики. Нинішній склад інструментальної групи – дві скрипки, басоля та бубон, проте він може варіюватися: скрипка і бубон (найдавніший у поліській традиції); дві скрипки і бубон; скрипка, басоля, бубон; дві скрипки, басоля, бубон.

Основними творчими завданнями колективу є: успадкування традиційної манери виконання автентичного поліського співу та регіональної інструментальної традиції; реконструкція поліських побутових танців і традиційних звичаїв, обрядів, відтворення приуроченої та неприуроченої народної музики. Репертуар ансамблю сформовано переважно на основі матеріалів, які співробітники ЕКЦ на чолі з В. Ковальчуком записали під час фольклористичних експедицій у сільських глибинках на Рівненському Поліссі. Особливу родзинку в практичній сфері вторинного виконавства представляють реконструйовані раритетні поліські танці («Печоное порося», «Ойра», «Краков'як», «Крутак» та ін.), котрі силами колективу й молодших учасників із «Веснянки» неодмінно відтворюються із залученням широкої глядацької аудиторії на всіх мистецьких заходах. Ці своєрідні «майстер-класи» народної хореографії завжди викликають особливе захоплення публіки.

За двадцять років свого існування колектив став одним з найуспішніших етногуртів Рівненщини. Його залучають до всіх основних мистецьких заходів, зокрема гурт неодноразово перемагав у міських та обласних оглядах-конкурсах серед творчих колективів педагогічних працівників освіти та науки, виступав організатором та брав участь у I–IX Міжнародному молодіжному фестивалі традиційної народної культури «Древлянські джерела» (м. Рівне, 2003–2010 рр.), I

та VII фестивалів «Різдвяні піснеспіви» (м. Рівне, 2005–2016 рр.) й отримав схвальну оцінку глядачів та фахівців на них.

Багата у «Сільської музики» історія участі у міжнародних фольклорних фестивалях як в Україні так і поза її межами. У 2007 році тріості музики колективу отримали гран-прі на V міжнародному фестивалі українського фольклору «Берегиня» (м. Луцьк). Того ж року етногурт взяв участь у III Всеукраїнській акції автентичного фольклору «Ростоки» (м. Чернігів), а в 2008 році – у Міжнародному фольклорному фестивалі «Балтика» (м. Вільнюс, Литва) та Міжнародному фольклорному святі автентичних виконавців (м. Висмержице, Польща). У 2009 році колектив – учасник Днів культури України (м. Ольштин, Польща) та концерту-звіту Рівненщини «Пісні бурштинового каю» в Національному палаці мистецтв «Україна» (м. Київ). 2010 року гурт представляв традиційну культуру нашої держави на Міжнародному фольклорному святі «Ягелонський ярмарок» (м. Люблін, Польща), 2011 року став переможцем XII Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики «Червона Рута-2011». У 2016 році гурт з успіхом виступав на XVII Всеукраїнському різдвяному фестивалі «Велика коляда» (м. Львів), II Міжнародному фестивалі традиційних культур «ЕТНОСВІТ» (м. Київ). «Сільська музика» представляла традиційну культуру краю та нашої держави на Міжнародному фольклорному фестивалі «Пісні боліт-2016» (м. Воля Верещинська, Польща), Міжнародному фольклорному фестивалі «Джерела» (м. Черемха, Польща) та XXV міжнародному фестивалі української культури на Підляшші «Підляська осінь-2016" (м. Більськ-Підляський, Польща).

На основі репертуару ансамблю записано три компакт-диски традиційної музики Рівненського Полісся: «Ой серед села...», «Не жаль мені вечорочка» та «Сільська музика». В останньому вміщено зразки виключно інструментальної музики Рівненського Полісся.

У 2020 році «Сільська музика» була залучена до реалізації міжнародного проекту Folk_ME, що реалізовувався протягом 2019–2021 років на базі Лабораторії музичної етнології Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка [3]. Силами колективу було відтворено чотири фольклорні твори (3 пісні та 1 танець із приспівками), що склали навчальний контент проекту. Цей матеріал призначено для використання у системі середньої ланки музичної освіти – для популяризації у молодіжному середовищі кращих

народномузичних зразків із різних регіонів України. Варто зауважити, що саме через цей проект відбулось і моє особисте перше знайомство з цим колективом – спочатку заочне, а зовсім нещодавно й очне. З люб'язної згоди Віктора Ковальчука я відвідала ЕКЦ та в процесі інтерв'ю з керівником центру дізналася багато цінної інформації про діяльність колективу [2].

На завершення варто зауважити, що творча лабораторія «Сільської музики» має стати предметом детальніших вивчень і взірцем для наступників та послідовників, аби цей цінний досвід було використано в інших містах України. Широкий розвиток такої діяльності послужить основою для сталого і плідного культурного розвитку в межах нашої держави, а головне зміцнить її національні творчі позиції у розмаїтті європейських країн.

Список використаної літератури та джерел

1. *Мельник Любов*. Діяльність рівненського Етнокультурного центру в контексті етнографічного фольклоризму // Перша конференція молодих дослідників народної музики (Львів, 1 грудня 2018 року): матеріали / редактор-упорядник І. Довгалюк. Львів, 2018. С. 71–74.
2. Інтерв'ю Анастасії Локатир з керівником ЕКЦ Віктором Ковальчуком. ЕКЦ Рівненського Палацу дітей і молоді. 27 листопада 2023 року.
3. Методичні рекомендації учасникам проєкту «Folk_ME»: українські матеріали / упоряд. Ю. Рибак, Л. Лукашенко, Л. Добрянська, В. Ярмола. Львів, 2021. 88 с.
4. Сільська музика. URL: <http://muzykapolesia.net/muzyk/436/name/Сільська+музика.html> (Дата звернення: 30.11.2023).
5. Етнокультурний центр ПДМ. URL: <https://new.pdm.org.ua/ethnic-center/> (Дата звернення: 30.11.2023).